

Μιας βδομάδας λέξεις

Wael Nawar , Ghassan Henchiri, Nabil Chennoufi και Ghassan Bougdiri. Αυτά είναι τα ονόματα των 4 οργανωτών του Global Sumud Flotilla που βρίσκονται φυλακισμένα στην Τυνησία για πάνω από 4 μήνες. Το δικαστήριο πρόσφατα αποφάσισε την παράταση της κράτησης τους για άλλους 6 μήνες. Οι κατηγορίες που τους αποδίδονται αφορούν την διαδικασία συγκέντρωσης χρημάτων για την συμμετοχή εκατοντάδων αράβων πολιτών στους δύο Στολίσκους της Ελευθερίας το 2025 και 2026. Οι κρατικές κατηγορίες επί της ουσίας αντιμετωπίζουν την συλλογική συγκέντρωση χρημάτων σαν άλλη μια επιχειρηματική δραστηριότητα που απαιτεί την έκδοση παραστατικών και την απόδοση των αντίστοιχων φόρων. Η υπεράσπιση των οργανωτών ισχυρίζεται, από την μεριά της, ότι η δίωξη είναι πολιτικά υποκινούμενη από μια ολοένα και πιο αυταρχική κυβέρνηση, ενώ αναδεικνύει και τις πιέσεις που ασκούν εμμέσως οι ΗΠΑ και το Ισραήλ για την δίωξη όσων «ενοχλούν» τη δημόσια ζωή με την προβολή του αγώνα των Παλαιστινίων και τα εγκλήματα του Ισραήλ.

Και η «ενόχληση» που προκάλεσαν τα τέσσερα μέλη του Sumud και του Global Sumud Flotilla ήταν αδύνατον να περάσει απαρατήρητη από το άγρυπνο μάτι των

διεθνοποιημένων συστημάτων υπεράσπισης της ισραηλινής ασυλίας. Η Τυνησία το 2025 δεν χαρακτηριζόταν από τους ασφυκτικούς περιορισμούς που επέβαλαν τα υπόλοιπα αραβικά καθεστώτα σε κάθε απόπειρα του «πεζοδρομίου» να σταθεί αλληλέγγυο στον αδελφό παλαιστινιακό λαό. Ο λαϊκιστικός χαρακτήρας του καθεστώτος δεν επέτρεπε την καταστολή ενός κινήματος αλληλεγγύης που εκφράζει τα αισθήματα άνω του 95% των πολιτών του. Αυτόν τον ελάχιστο ζωτικό χώρο εκμεταλλεύτηκε μια ολιγομελής ομάδα ριζοσπαστών για να αναβιώσει την κληρονομιά των χερσαίων караβανιών αλληλεγγύης από την βόρεια Αφρική προς την κατεχόμενη Παλαιστίνη. Η Τύνιδα ήταν το πολιτικό και οργανωτικό κέντρο που συντόνισε το [καραβάνι SUMUD](#), την πιο επιδραστική μαζική κινητοποίηση αλληλεγγύης Αράβων πολιτών στην Παλαιστίνη μέχρι τότε. Εκεί συγκεντρώθηκαν δεκάδες αλληλέγγυοι από το Μαγκρέμπ για να κατευθυνθούν προς τη Ράφα και τον τόπο της γενοκτονίας, βρίσκοντας διέξοδο από τις δικές τους συνένοχες και καταπιεστικές κυβερνήσεις.

Η ιδέα για ένα χερσαίο караβάνι αλληλεγγύης δεν ήταν πρωτότυπη έμπνευση των διοργανωτών του SUMUD. Κατά την Νάκμπα του 1948, χιλιάδες Άραβες προθυμοποιήθηκαν να πολεμήσουν εθελοντικά στο πλευρό της Παλαιστίνης. Οι κρατικοί μηχανισμοί πολλών αραβικών κρατών της εποχής, σε συνδυασμό με την κλονιζόμενη αλλά υπαρκτή αποικιακή κυριαρχία, δεν μπορούσαν να διευκολύνουν την μεταφορά όλων αυτών των εθελοντών στα πεδία των μαχών. Πολλοί από αυτούς αποφάσισαν να κατευθυνθούν με δικά τους μέσα (καμήλες, άλογα ή αμάξια) διασχίζοντας

τις ερήμους της Αιγύπτου και της Λιβύης. Στη διαδρομή οι ομάδες εθελοντών ολοένα και αυξάνονταν από την ενσωμάτωση ντόπιων πληθυσμών που συγκινούνταν από τον σκοπό και την αφοσίωση των επίδοξων μαχητών. Το νεαρό ισραηλινό κράτος δεν είχε προλάβει να συγκροτήσει τους προληπτικούς μηχανισμούς καταστολής που διατηρεί σήμερα, ενώ οι λοιπές αποικιακές δυνάμεις είχαν βγει εξουθενωμένες από τον πόλεμο και κατά βάση παραληρούσαν σχετικά με τον κομμουνιστικό κίνδυνο εξ ανατολής. Τα караβάνια έφταναν στην Παλαιστίνη και οι μαχητές τους πολεμούσαν και σκοτώνονταν στο πλευρό των Παλαιστινίων μαχητών της αντίστασης.

Το πρόβλημα για τις αραβικές ηγεσίες βέβαια δεν ήταν αυτοί που σκοτώνονταν, αλλά αυτοί που επέστρεφαν στις χώρες τους αποφασισμένοι να συνεχίσουν τον αγώνα ενάντια σε έναν εχθρό που έμοιαζε ενοχλητικά πολύ με αυτόν που μόλις είχαν αντιμετωπίσει στην Παλαιστίνη. Θρύλος μεταξύ αυτών, ο [Lazhar Chraiti](#), εργάτης ορυχείων στην γαλλοκρατούμενη Τυνησία που απάντησε στο κάλεσμα της αντίστασης στην Νάκμπα. Για τις υπηρεσίες του στην υπεράσπιση του αραβικού λαού παρασημοφορήθηκε από τον Γκαμάλ Αμπντέλ Νάσερ, ενώ επέστρεψε στην Τυνησία μετά την ήττα του 1949 αποφασισμένος να πολεμήσει την ασθμαίνουσα γαλλική αποικιοκρατία. Ανέπτυξε εξαιρετικές σχέσεις αλληλοβοήθειας με τους Αλγερινούς επαναστάτες από την άλλη πλευρά των δυτικών συνόρων της Τυνησίας. Όταν μετριοπαθείς πολιτικές ηγεσίες αξιοποίησαν τον ένοπλο αγώνα, του οποίου πρωτοστατούσε, για να συνάψουν βελούδινο διαζύγιο με την αποικιοκρατική εξουσία στο Παρίσι ο Lazhar υπάκουσε απρόθυμα. Είχε μια αίσθηση καθήκοντος και ενότητας για τον αγώνα που δεν του επέτρεπε να υψώσει τους τόνους σε μια στιγμή που η πολυπόθητη ανεξαρτησία ήταν κοντά. Όταν όμως αποκαλύφθηκαν οι εκτεταμένες παραχωρήσεις στη Γαλλία, που άφηναν άθικτη την οικονομική διείσδυση της και της επέτρεπαν τον έμμεσο έλεγχο της πολιτικοοικονομικής ζωής της νεαρής χώρας, ο Lazhar άρχισε να συνειδητοποιεί ότι η ανεξαρτησία για την οποία πολέμησε δεν είχε υλοποιηθεί. Ακολούθησε ο σταδιακός παραγκωνισμός όλων των αγωνιστών που πολέμησαν με το όπλο στο χέρι την αποικιοκρατία και η άρνηση της αναγνώρισης της προσφοράς τους στην ανεξαρτησία της Τυνησίας. Ο σπουδαγμένος στη Γαλλία Habib Bourguiba, που ηγήθηκε των διαπραγματεύσεων με την γαλλική αρχή, ανέλαβε την πρωθυπουργία της χώρας και την κυβέρνησε για πάνω από 30 χρόνια. Στο εσωτερικό μέτωπο, ωστόσο, φοβόταν τον ριζοσπαστισμό των μαχητών της αντίστασης. Αυτός ο ριζοσπαστισμός δεν ήταν ενιαίος και συνεκτικός, εκφραζόταν από ισλαμιστικά συντηρητικά ρεύματα αλλά και από παναραβιστές που επεδίωκαν την στενότερη σχέση με τον Νάσερ και την συνέχιση της σύγκρουσης με την αποικιοκρατία εντός και εκτός συνόρων. Ο Bourguiba, που πάντως εφάρμοσε ένα πρόγραμμα πολιτικής και κοινωνικής φιλελευθεροποίησης αποφεύγοντας τις εντάσεις με την Δύση, ειδοποιήθηκε για ένα σχέδιο δολοφονίας του λίγα λεπτά πριν αυτό πραγματοποιηθεί. Μεταξύ των κύριων «συνωμοτών», ήταν και ο Lhazar Chraiti, ο οποίος και εκτελέστηκε μαζί με άλλους εννέα συντρόφους του σε μυστική τοποθεσία. Ο ομαδικός τάφος που ρίχτηκαν τα σώματα τους αποτελεί έκτοτε κρατικό μυστικό. Οι δύο γυναίκες που παντρεύτηκε ο Lhazar στην ζωή του αγωνίστηκαν επί δεκαετίες για την επιστροφή των λειψάνων του. Όμως όλες οι κυβερνήσεις της Τυνησίας μέχρι και σήμερα αρνήθηκαν να αποκαλύψουν τον τόπο ταφής του λαϊκού ήρωα της ανεξαρτησίας. Η ιστορική μνήμη είναι ένα

φάντασμα που στοιχειώνει διαχρονικά όλες τις εξουσίες.

Η Τυνησία έζησε την δική της εκδοχή Μεταπολίτευσης με την Επανάσταση των Γιασεμιών το 2011. Η αυτοπυρπόληση ενός πλανόδιου μικροπωλητή μετά από την κατάσχεση των εμπορευμάτων του από την αστυνομία έβαλε φωτιά σε όλο τον αραβικό κόσμο. Η απαρχή της Αραβικής Άνοιξης ανέτειλε στην κεντρική Τυνησία, και οι προσδοκίες των Τυνήσιων ξεπερνούσαν κατά πολύ την εκδίωξη του Μπεν Άλι (1987-2011) από την εξουσία. Ακολούθησε η φιλελευθεροποίηση της πολιτικής ζωής της χώρας, με κοσμικά και προοδευτικά ρεύματα να ανταγωνίζονται για την εξουσία με το μετριοπαθές Ισλάμ. Το τελευταίο είχε κυνηγηθεί ανελέητα από τον Μπεν Άλι και είχε σημαντική υποστήριξη στα φτωχότερα κοινωνικά στρώματα. Η δεκαετία του 2010 ήταν μάρτυρας του αργού θανάτου των προσδοκιών που γέννησε η Επανάσταση των Γιασεμιών. Η δημοκρατική μεταρρύθμιση δεν συνοδεύτηκε με δικαιότερη κατανομή του πλούτου, ενώ τα ΜΜΕ για πρώτη φορά είχαν την ελευθερία να δημοσιοποιούν τα εκτεταμένα σκάνδαλα διαφθοράς απονομιμοποιώντας το σύνολο των κομμάτων εξουσίας. Πλειοψηφικά τμήματα της κοινωνίας αποστασιοποιήθηκαν από την πολιτική, αηδιασμένα από την εξαχρείωση που έβλεπαν στους ηγέτες που διαδέχτηκαν τον Μπεν Άλι. Ισχυρό σοκ, στην εν γένει κοσμική τυνησιακή κοινωνία, ήταν και η συμμετοχή τουλάχιστον πέντε χιλιάδων νέων στο Ισλαμικό Κράτος που έπνιξε στο αίμα το Ιράκ και τη Συρία. Ακόμα και σήμερα, κάθε νέος ή νέα μέχρι 35 χρονών χρειάζεται έγγραφη άδεια και από τους δύο γονείς του για να ταξιδέψει στην Τουρκία, την δίοδο που επέλεξαν οι πέντε χιλιάδες ισλαμιστές που κατέληξαν στο στρατό του χαλιφάτου.

Κάπου στα τέλη του 2018, τα φοιτητικά αμφιθέατρα έπαιξαν τον καθοριστικό ρόλο που συχνά αναλαμβάνουν στην νεότερη Τυνησιακή ιστορία. Η τεκμηριωμένη και εμπρηστική κριτική που ασκούσε ένας καθηγητής Συνταγματικού Δικαίου στην καθεστηκυία πολιτική τάξη της χώρας ερέθισε τα αντανάκλαστικά μιας γενιάς που δεν είχε νωπές μνήμες από την δικτατορία του Μπεν Άλι. Διαδικτυακές εκστρατείες, αυτόνομες από κάθε γνωστή πολιτική ομάδα ή κόμμα, ζητούσαν την συμμετοχή του καθηγητή στις επερχόμενες εκλογές. Ο ίδιος αρνιόταν πεισματικά, μέχρι που εν μια νυκτί άλλαξε άποψη και κατέθεσε την υποψηφιότητα του ως ανεξάρτητος. Η μετεωρική του άνοδος από την δημοσκοπική ανυπαρξία μέχρι τον θρίαμβο και την ανάληψη της Προεδρικής εξουσίας ήταν πρωτοφανής για τα δεδομένα του αραβικού κόσμου. Η πολιτική που άσκησε ο Κάϊς Σαγιέντ μπορεί να χαρακτηριστεί ως προοδευτικός λαϊκισμός στο εσωτερικό και ακίνδυνος ρεαλισμός στο εξωτερικό. Δεν έλειψαν κινήσεις εντυπωσιασμού την εποχή της γενοκτονίας, όταν σε [συνάντηση με τον Αμερικανό](#) πρέσβη μπροστά στους δημοσιογράφους, επέδειξε φωτογραφίες υποσιτισμένων παιδιών από τη Γάζα.

Το κοινωνικό ζήτημα όμως παραμένει άλυτο. Το κόστος ζωής απλώς δυσβάσταχτο, η εργασία κακοπληρωμένη και η μετανάστευση στερεί από την χώρα τα πιο καταρτισμένα τμήματα του εργατικού δυναμικού της, με δημοφιλείς προορισμούς τη Γαλλία, την Ιταλία και τις μοναρχίες του Κόλπου. Η αντίδραση του Σαγιέντ εμπνέεται από την δοκιμασμένη συνταγή των προκατόχων του. Το κοινοβούλιο καταργείται, εκλογές δεν προβλέπονται στο άμεσο μέλλον. Το πολιτικό ισλάμ επιστρέφει

ουσιαστικά στην παρανομία, ακολουθείται όμως αυτή τη φορά από κάθε αντίπαλο που υποδεικνύει στον πρώην καθηγητή Συνταγματικού Δικαίου την αντιδημοκρατικότητα των πεπραγμένων του. Η Επανάσταση των Γιασεμιών δεν δικαιώθηκε ποτέ. Για την απογοητευμένη κοινωνία, οι 300 νεκροί της επανάστασης φαίνεται να θυσιάστηκαν μάταια.

«Η Παλαιστίνη μας απελευθερώνει», λένε συχνά πυκνά οι συμμετέχοντες σε κινητοποιήσεις τα τελευταία χρόνια. Πολύ περισσότερο όμως φαίνεται να το πιστεύουν οι συνένοχες κυβερνήσεις της Δύσης ή του αραβικού κόσμου. Η προληπτική καταστολή του κινήματος αλληλεγγύης έχει απώτερο στόχο την θωράκιση απέναντι σε κινητοποιήσεις που θα στραφούν ενάντια στις τοπικές κυβερνήσεις, για ζητήματα που η ευθύνη δεν βαραίνει κάποιο μακρινό σύμμαχο. Οι τέσσερις του SUMUD πληρώνουν αυτό το τίμημα. Πολιτικοποιήθηκαν στο φοιτητικό κίνημα που έδωσε νεκρούς και κατεύθυνση στην Επανάσταση των Γιασεμιών. Έμαθαν να γεφυρώνουν τις πιο σύνθετες διαφωνίες κοσμικών και συντηρητικών μπροστά στον κοινό σκοπό. Εργάστηκαν ακούραστα για την οργάνωση και διόγκωση του κινήματος αλληλεγγύης. Όμως, ξετυλίγοντας το νήμα της διεθνούς συννενοχής στη γενοκτονία οδηγήθηκαν στην ίδια την πατρίδα τους. Τους πρώην αποικιακούς πάτρωνες της και τους επίδοξους νεο-αποικιοκράτες που θέλουν να κάνουν τη Γάζα παράδεισο του real estate. Η εκρηκτική ανισότητα του πλούτου, η περίσφιξη των δημοκρατικών δικαιωμάτων και η εγκληματική έλλειψη δημοσίων υποδομών (ή η χρόνια υποχρηματοδότηση τους) ήταν βέβαιο ότι θα έμπαιναν στο στόχαστρο τους. Είναι, άλλωστε, παιδιά μιας επανάστασης που, όπως πολλές, έμεινε στη μέση. Ποιος μπορούσε να εγγυηθεί στην αυταρχική κυβέρνηση της Τυνησίας ότι δεν θα ήταν ο επόμενος στόχος ενός κινήματος που έχτισε τα εργαλεία που απαιτούνται για να εντοπίζεις τον σωστό εχθρό για το κάθε ζήτημα;